

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*

School-Based Management of Huaykrajaopittayakom School under
the Secondary Educational Service Area Office 8

วาสนา สีแดง

Wassana Seedaeng

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand.

Email: Wassana_s@su.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ประชากร คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางต่อการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ เพราะว่าโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา จึงควรมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการ 2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ

*Received October 13, 2019; Revised October 21, 2019; Accepted October 24, 2019

และจัดการศึกษา 3) ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษา จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชนเพื่อจัดการศึกษาด้วยตนเอง 4) ด้านหลักการบริหารตนเอง ควรส่งเสริมเรื่องระบบการศึกษาทั่วไป และ 5) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรส่งเสริมให้ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน เมืองศรีนครินทร์ทำหน้าที่ตรวจสอบการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน; โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม; สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยม เขต 8

Abstract

The objectives of this research were to determine 1) the school-based management of Huaykrajaopittakom School under The Secondary Educational Service Area Office 8 2) development guidelines for school-based management of Huaykrajaopittakom School under The Secondary Educational Service Area Office 8. The sample consisted of the administrators and teachers totally 36 persons. The instruments were the checklist questionnaire and the structured interview. The Statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The research results were as follow:

1. The school-based management of Huaykrajaopittakom School under The Secondary Educational Service Area Office 8, were at the high level overall. Consideration in each aspect found that 3 aspects were at the highest level and 2 aspect were at the high level by descending respective arrangement based on the Arithmetic Mean Values: ranking from the highest mean to the lowest mean as follow: Self-managing, Return Power to People, Decentralization, Check and Balance and Participation or Collaboration or Involvement.

2. The development guidelines for school-based management of Huaykrajaopittakom School under The Secondary Educational Service Area Office 8. There were 5 methods: 1) Decentralization, the school should be independent managing based on the concept of the school is the important operation unit for education management. 2) Participation or Collaboration or Involvement, more supporting the education management participation. 3) Return Power to People, promote the education management by community for appropriate to the local context. 4) Self-managing, encouraging the school could be designate the school management in various ways depend on local culture and context and based on the government policy. There are many ways for school-based management. 5) Check and Balance, the government should impose the educational policy and control the standards, checking the education quality and standard by the independent organization.

Keywords: School-Based Management; Huaykrajaopittakom School;
the Secondary Educational Service Area Office 8

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันมุ่งความสำคัญกับการพัฒนาประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาที่ดีจะส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศได้แก่ “คน” โดยคนที่มีคุณภาพต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีภูมิปัญญาและเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ที่ต้องการให้สังคมเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นโลกแห่งข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของ “การศึกษา” ว่าเป็น กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based management : SBM) เป็นแนวการปฏิวัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญแก่ครูและนักเรียน จะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้คนไทยสามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเข้ากับสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันนี้ได้ และยังนับว่าการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เมื่อมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะส่งผลให้มีศักยภาพในการทำงาน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษามีความรู้ความสามารถมีหลักการบริหารที่ดี โดยมีชุมชนส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

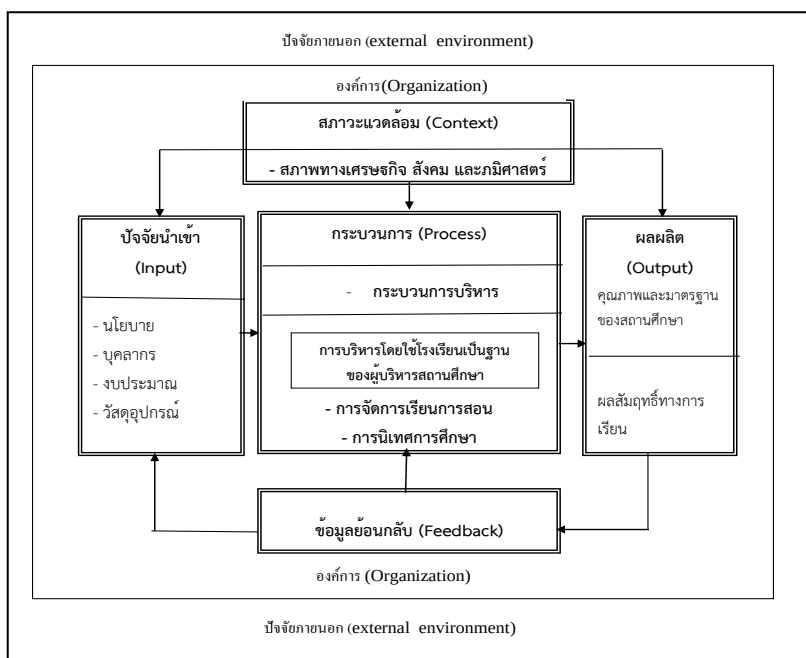
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8

กรอบแนวคิด

ในการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการตามกรอบแนวคิดซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจเชิงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในแต่ละระบบ ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) และ อุทัย บุญประเสริฐ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การจัดเตรียมการวิจัย ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน จากเอกสาร บทความทางวิชาการพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎี เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการวิจัยต่อภาคบริหารการศึกษา เพื่ออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ระยะที่ 2 การดำเนินงานตามแผนงานวิจัยที่วางไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนจัดสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนดเป็นตัวอย่างในการวิจัย นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนการการเสนอผลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามหลักวิชาและปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตาม

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรภายในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จำนวน 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่พัฒนามาจากเครื่องมือ ตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารฐานโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ด้าน คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบมีโครงสร้างโดยข้อคำถามจะเป็นผลที่น้อยที่สุดในแต่ละด้านจากการตอบแบบสอบถาม เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมต่อไป

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยศึกษาเครื่องมือของ พิมพ์รักข์ สานคัมพิมพ์ (2556) ที่เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

แบบสอบถาม

1) ศึกษาสำรวจ บทความ เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วรรณกรรม ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือให้ครอบคลุมตามเนื้อหาของเรื่องที่วิจัย ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ศึกษาและนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเครื่องมือของ พิมพ์รักษ์ สานคัมพิมพ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ .992 มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3) นำแบบสอบถามที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปเก็บข้อมูลกับประชากร

แบบสัมภาษณ์

1) จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยการนำข้อคำถามจากแบบสอบถามในแต่ละหลักที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุด มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

2) นำแบบสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 4 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้หน่วยการวิเคราะห์ (Unit Of Analysis) โดยใช้ประชากรเป็นหน่วยการวิเคราะห์ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 รวมทั้งสิ้น 36 คน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
- 2) จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบ และรวมคะแนนแบบสอบถามในฉบับที่สมบูรณ์
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency : f) และร้อยละ (Percentage : %)
2. การวิเคราะห์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สถิติที่ใช้ คือ มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean : μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : σ) โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้เทียบกับ เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้
3. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมจากคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวม

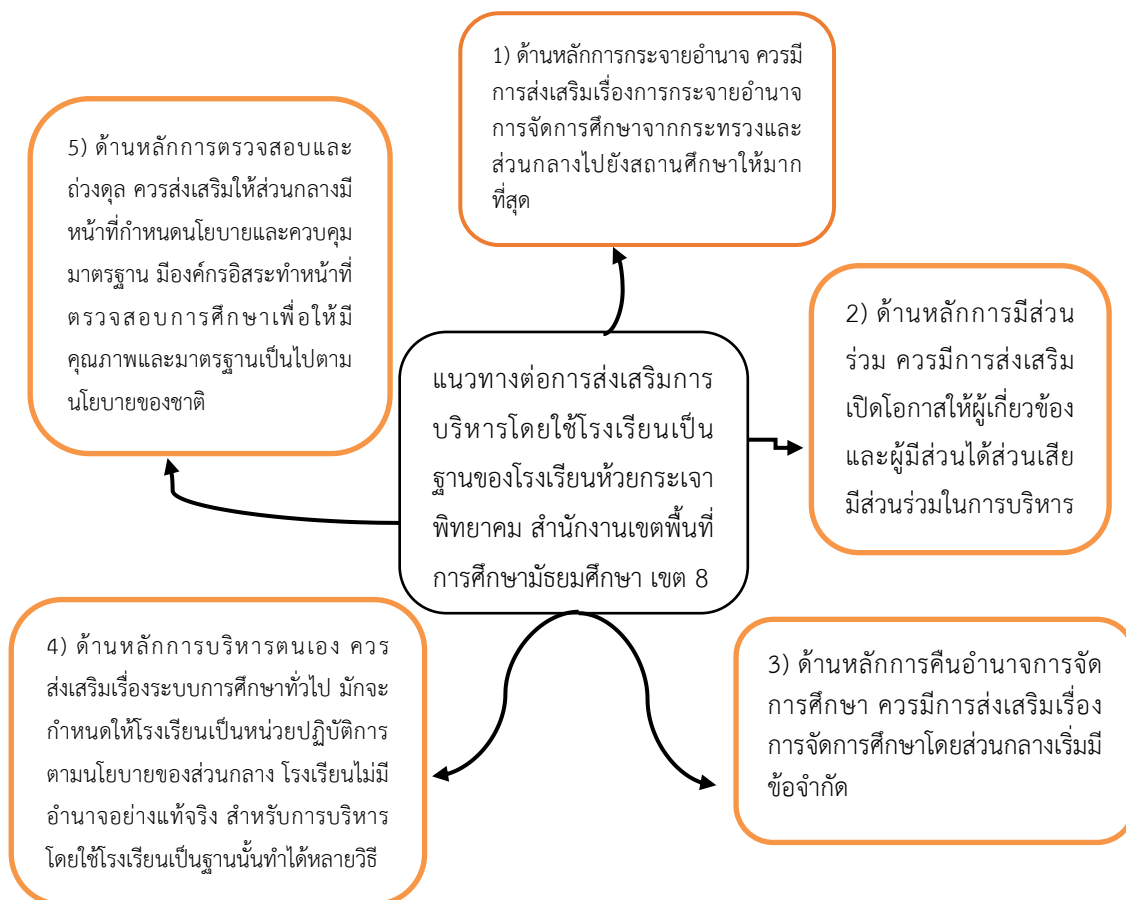
(n = 36)

หลัก	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	μ	σ	ระดับ
1	การกระจายอำนาจ	4.51	0.52	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วม	4.23	0.64	มาก
3	การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน	4.57	0.52	มากที่สุด
4	การบริหารด้วยตนเอง	4.58	0.52	มากที่สุด
5	การตรวจสอบและถ่วงดุล	4.33	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย		4.44	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma =$

0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน และ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักการบริหารตนเอง ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.52$) หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.52$) หลักการกระจายอำนาจ ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.52$) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.64$) และหลักการมีส่วนร่วม ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.64$) ตามลำดับ

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน และ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักการบริหารตนเอง หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการกระจายอำนาจ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล และหลักการมีส่วนร่วม

2. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ควรมีการส่งเสริมเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา จึงควรมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการ 2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียนมากกว่านี้ 3) ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ควรมีการส่งเสริมเรื่องการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่าง ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง 4) ด้านหลักการบริหารตนเอง ควรส่งเสริมเรื่องระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นทำได้หลายวิธี และ 5) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรส่งเสริมให้ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยผู้วิจัยสามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน จัดกระบวนการบริหารงานได้ด้วยตนเองภายใต้หลักการและ

นโยบายของรัฐ เปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนำเสนอวางแผน ให้ความเห็นชอบ ปฏิบัติงาน และรับทราบผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน จัดทำสรุปรายงานประจำปีนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และเปิดเผยต่อสาธารณชน ส่งผลให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับศุภฤติดา ประทุมทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครรังสิต ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครรังสิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การพัฒนาทั้งระบบ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ การมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน การบริหารแบบมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และการบริหารตนเอง

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยการนำข้อคำถามในแต่ละหลักที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา จึงควรมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจ

2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ งานด้านงบประมาณ ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้

มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียนมากกว่านี้

3) ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องตรงกับความ ต้องการของสถานศึกษา ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมเรื่องการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่าง ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าและไม่ ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้ จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4) ด้านหลักการบริหารตนเอง พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัด กระบวนการบริหารงานด้านวิชาการได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ควรส่งเสริมเรื่องระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่าง แท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นทำได้หลาย

5) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดคือ คณะกรรมการ สถานศึกษารับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจากรายงานประจำปี (SAR) ทั้งนี้ควร ส่งเสริมให้ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยคัดสรรการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 1) ระดับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุดคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ

เป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการกำหนดรูปแบบวิธีการเกณฑ์การตัดสินเอกสารหลักฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 พบว่าโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือรูปแบบที่มีครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการกำหนดรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ผลการศึกษาสัมพันธะระหว่างการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงาน รับทราบผลการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองให้มากยิ่งขึ้น เช่น การเปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา เสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการแก้ปัญหา การบริหารจัดการสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานทั้ง 4 งาน การส่งเสริมให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมเช่นนี้จะส่งผลให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และรับผิดชอบร่วมกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียนในหิมาตฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น จัดรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน เช่น มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานและ

ประสบการณ์ที่มีอยู่ก่อนแล้วของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีโอกาส มีส่วนร่วม ในการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล การบริหารงานทั้ง 4 งานของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลที่ดีตามมาตราฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8

2. ศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ต่อการบริหารสถานศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความหลากหลายในความต่างทางด้านพื้นที่

เอกสารอ้างอิง: References

กชนณัฐ คำอินทร์. (2561). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

Kam-in. K. (2018). *The School – Based Management in Primary Educational School Under Supervision of Chainat Primary Educational Service Area Office*. Master of Education Thesis. Western University.

พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์. (2560). *ปัจจัยคัดสรรการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42*. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 7(ฉบับพิเศษ).

Tiengpak, P. (2017). *Selected Factors in Basic School Curriculum Development and School-Based Administration Under the Secondary Education Service Area Office 42*. *College of Asian Scholars Journal*, 7(Special issue).

- พิชิตศักดิ์ รากเงิน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 6(2), 162-173.
- Rakngern, P. (2017). *Relations between Administrative Factors and School-Based Managements of Schools under Roi Et Provincial Administration Organization. Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campas*, 6(2), 162-173.
- ศุภจิตา ประทุมทอง. (2560). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครรังสิต. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- Prathumthong, S. (2017). *The School-Based Management of School Administrators in Rangsit City Municipality. Master of Education Independent. Pathumthani University.*
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2544). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personel. (2001). *The School-Based Management for Quality Assurance*. Bangkok: n.p.
- สุนันทา เจริญจิตรโสภณ, กัญญกร เอี่ยมพญา และนิวัตต์ น้อยมณี. (2559). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อ ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 10(2), 125-134.
- Charoernchitsophon, S., Aiemphraya, K., Noimanee, N. (2016). The School-Based Management on The Effectiveness of Teachers' Comment Towards School Under Nongchok District Office, Bangkok. *NRRU Community Research Journal*, 10(2), 125-134.

372 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Office of the National Education Commission. (2002). *National Education Act B.E. 2542 and Amendments (Second National Education Act B.E. 2545*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*.

Office of the National Education Commission. *National Education Act B.E. 2542 and Amendments (Fourth National Education Act B.E. 2562 (2019)*.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

Office of the Basic Education Commission. (2003). *A guide to legal entity basic educational school management*. Bangkok: Express Transportation Organization of Thailand.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Office of the Education Council. (2010). *National Education Development Plan, Issue 11, 2012-2016*. Bangkok: Prikwan Grappphic.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Boonprasert, U. (2003). *The School-Based Management*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Fred C. Luneburg and Allan C. Ormstein. (2007). *Educational Administration: Concepts and Practices*. (5th ed.). CA: Wadsworth Publishing.

